

BG EIF 2008/01

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

ПРОЕКТ: „ОБОГАТЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ПАЗАР НА ТРУДА И УЛЕСНЯВАНЕ ИНТЕГРАЦИЯТА НА ИМИГРАНТИТЕ“

(Договор BG EIF 2008/01-01-02.01)

МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ОБУЧЕНИЕ

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциация на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

България изостава в практическата реализация на Националната стратегия по миграция и интеграция (НСМИ) по отношение на създаването и прилагането на инструменти за балансиран прием на икономически имигранти. Въпреки икономическата криза в България и нарастващата безработица в момента, в страната има 5000 свободни места, заявени от бизнеса на реалната икономика, които не се заемат именно поради недостатъчна добре подготвена или квалифицирана работна ръка. Подобни тенденции са установени и в останалите европейски държави.

Налице е основополагащ факт, доказал своята валидност във времето: свободното движение на хора в границите на Европейския съюз е положителен процес, като това е вярно при всички обстоятелства, включително и по време на криза. Проблем съществува по отношение по-скоро на подхода към гражданите от трети страни – отговорът в този случай остава отворен и той зависи от отделните страни. Доколкото недостиг на работна ръка е налице и по време на криза, то опитите да се поставят прегради пред пазара на труда за граждани от трети страни определено няма икономически смисъл.

Налице са първите сигнали, че обединена Европа е на път да излезе от икономическата криза. За България процесът е забавен, но икономическата логика предвижда неговата неизбежност. При очакваното икономическо оживление броят на незаеманите работни места очаквано също ще нарасне. Установено е, че в България липсват работници с определени професионални квалификации, като подобни квалификации не могат да бъдат придобити с обучение в кратък период от време. В този смисъл изходът не може да бъде търсен само и единствено в ускорена преквалификация, а по-скоро в наемането на икономически имигранти.

Изработването на адекватни държавни политики и административни инструменти за решаване на проблема е продължителен процес. Държавната политика досега преимуществено е била насочена към

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

изчерпване на възможностите, които дава ОП „Развитие на човешките ресурси“ за обучение. В същото време, обаче, бизнесът изпитва остра нужда от работна ръка с определена квалификация и тъкмо нуждите на индустриалния капитал са осевите принципи на пазара на труда в съвременната епоха. В този смисъл проектът „Обогатяване на българския пазар на труда и улесняване интеграцията на имигрантите“, осъществяван от АИКБ и Фондация „Анализ на риска“ и финансиран чрез интегрираната схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“ BG EIF 2008/01, предвижда и разработването на обучителни материали и методология за работодатели.

МЕТОДОЛОГИЯ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

ЦЕЛИ:

Обща цел:

Обучение на българските работодатели с оглед тяхното активно участие в процеса на интеграция и изработване на препоръки за по-добро сътрудничество между заинтересованите страни в процеса - запознаване с възможностите за привличане на квалифицирани имигранти от трети страни за обогатяване на пазара на труда в контекста на общите европейски и национални политики в тази посока, както и с ангажиментите им по отношение на законното пребиваване и интеграцията на работниците от трети страни.

Специфични цели:

1. Да се запознаят със състоянието и обезпечеността на държавната политика в областта на миграцията и интеграцията и да получат базисни знания относно съществуващата нормативна уредба;

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

2. Да бъдат дефинирани в процеса на обучението потребностите на българския бизнес от човешки ресурси и да се запознаят с възможностите за привличане на квалифицирани имигранти от трети страни за обогатяване на пазара на труда;
3. Да бъдат представени потенциалните държави – ресурс на квалифицирани имигранти, за обогатяване на пазара на труда, като бъдат очертани основните межкултурни различия, които биха представлявали предизвикателство за успешната интеграция на имигрантите;
4. Да бъдат запознати с възможностите на АИКБ като социален партньор за реално участие в интеграционния процес и влияние върху държавните политики в тази насока

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ НА ОБУЧЕНИЯТА:

Българските работодатели, които активно ще ползват квалифицирани имигранти за обогатяване на пазара на труда.

АИКБ представлява директно над 50 холдингови и инвестиционни дружества, 15 браншови камари и 1200 индустриални предприятия - работодатели на над 200 000 заети. Те оперират в почти всички отрасли на българската икономика, като например машиностроене и метални изделия, строителство, хранително-вкусова промишленост, текстил и облекло, енергетика, електроника, оборудване, информационни и комуникационни технологии, небанков финансов сектор и др.

Чрез мрежата от своите контакти (на практика с всички работодателски организации в страната) АИКБ има потенциал да разпространи резултатите от изпълнението на проекта до всички работодатели в страната.

МЕТОД:

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциация на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

Обученията ще се съобразяват и ще ползват резултатите от извършения „Анализ на структурата на органите на изпълнителната власт, приложимите инструменти и административната практика на държавната политика по миграция и интеграция”, на разработените „Мерки за успешна държавна и корпоративна политика за регулиране на приема на граждани от трети страни на пазара на труда и оптимално интегриране на квалифицираните имигранти в приемащата българска среда”, както и на комплексния анализ „Очертаване на мерки за интеграция на имигрантите в България и въвеждането на Общите основни принципи за политика на интеграция на имигрантите в Европейския съюз”. Очакваното включване в обучението на работодатели от различни браншове налага да се направи предварителен анализ на дефицитите в знанията, уменията и адекватността на отношението им към проблема, както и сравнение между наличната и необходима информация.

Дизайнът на програмата ще бъде фокусиран върху постигането на трите очаквани основни резултата, търсени при ефективен обучителен процес:

- Получаване на знания;
- Изграждане на умения (в повечето случаи е необходимо обучаваният да притежава допълващи организационни умения, при работодателите е необходимо също да притежават и управленски умения);
- Промяна в отношението (промяна в отношението на участника със съдействието на групата на базата на умело направляване чрез обсъждане на казуси и експертизи).

По отношение на съдържателната част на материалите:

Тематично обучителните материали съдържат информацията от аналитичните доклади, изготвени на базата на събраната вторична и първична информация; включват примери на добри световни практики и практики от Европа, както и резултатите и анализите от извършените социологически проучвания. Обученията ще застъпват и общите европейски политики в областта на миграцията – инструменти за

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциация на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

регулиране на имиграционния поток, инструменти за интеграция, включително и предвиждани наказателни санкции за работодатели, които допускат на работа нелегални имигранти. Подготвените обучителни програми за работодатели следва да имат и браншово измерение. Самият обучителен процес е съобразен с основните принципи на андрагогиката.

От осемте ключови компетентности, залегнали в Европейската референтна рамка, спецификата на проекта предполага акцент върху „Обществени и граждански компетентности“ и „Инициативност и предприемачество“. Определено темата на проекта предполага благоприятен ракурс и за застъпване на компетентностите „Културна осъзнатост и творчество“, включително и умения за учене, като в тази посока може да се търси добавена стойност на ефекта от дейността. Конкретно - обученията директно покриват ключовите „Обществени и граждански компетентности“ като насърчават междуличностното и обществено участие за разбиране и промяна на кодексите на поведение, както и за осъзнаване на съвременни концепции, отнасящи се до индивидите, групите, обществото, включително и разбирането на обществено-икономическите измерения на европейските общества.

Учебните програми са изготвени на базата на андрагогиката. Ключовите моменти при обучението на възрастни отчитат факта, че възрастните се самонасочват в обучителния процес, че интегрират информацията на базата на предишен опит, както и че полезността на информацията е водещ мотив при обучението. Обучението следва да бъде насочено към конкретни проблеми (обогатяването на българския пазар на труда), като подадената информация ще бъде релевантна на ситуацията, в която се намират обучаваните.

По отношение на дейностите, необходими за постигане на целите на обученията ще се извърши:

1 Планиране на обучението:

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциация на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

- Анализ на поставените задачи;
- Приоритизиране на поставените задачи;
- Определяне и формулиране на целите;
- Разработване на учебна програма (конспект, план)
- Разработване на практически упражнения;
- Разработване на график.

2 Организиране на обучението:

- Бюджетиране;
- Подбор на участниците (критерии, състав на групата, уведомяване);
- Подбор и подготовка на насоки за учителите;
- Определяне на локацията на обучението, евентуално организиране на пътуване и нощувки;
- Подготовка на материалите за обучението и друга необходима документация.

3 Преподаване:

- Подбор на необходимите за обучението пособия, средства, инструменти;
- Организация на залата/помещението;
- Предаване на умения (основни комуникационни умения, стилни различия, начин на употреба на оборудването и консумативите, презентациите и съпътстващите материали, съобразяване с учебните подходи за възрастни);
- Предвидено участие и идентифициране на фасилитаторите;
- Взаимодействие на фасилитаторите с експертите;
- Преодоляване на вероятни конфликти;
- Оценка.

4. Провеждане и управление на самото обучение.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциацията на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган."

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

5. Оценка и отчетност.

6. Последващи действия .

Управление на риска при изпълнение на обученията:

В технически план:

<i>РИСКОВИ ФАКТОРИ</i>	<i>ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА/МЕРКИ</i>
Неправилно фокусиране на съдържанието на курсовете с оглед професионалната/браншовата принадлежност на обучаемите;	Проучване на полиграфичните възможности за модулно отпечатване на материалите с оглед последващо многовариантно комбиниране;
Сериозна разлика в образователното равнище на обучаваните;	Разработване на механизми и критерии за подбор на участниците в отделните групи;
Различни собствени темпове за усвояване на знанията при обучаемите (от особено значение при традиционното обучение);	Разработване на механизми и критерии за подбор на участниците в отделните групи;
Неподходящи условия за провеждане на обученията;	Изготвяне на списък с изисквания към помещенията за провеждане на обученията;

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

Неправилно идентифицирани участници в обученията;	Разработване на механизми и критерии за подбор на участниците в отделните групи; Разработване на насоки/методика за определяне състава на обучаваните групи;
Трудно поведение по време на обучението (от значение при традиционното обучение);	Прилагане на медиационни техники за справяне с трудното поведение;
Преумора, стрес, разсеяност (обучаемите са работещи хора).	Прилагане на съвременни подходи за снемане на стрес, напрежение и пр.

Инструменти и методи за изпълнение на обученията:

Методите за изпълнение следва да бъдат съобразени със спецификата на аудиторията, с конкретната проблематика и формата на обучение:

А) Във връзка със спецификата на аудиторията - ще се търсят подходи за интегриране на новополученото знание върху съществуващ опит чрез активно научаване и сътрудничество с обучаемите;

Б) Във връзка с проблематиката – в съдържателен план обученията ще бъдат базирани на актуалната информация – факти и анализи; ще се търси ориентация към свързани с реалния живот ситуации.

Форми на обученията

Лекции, презентации, ще се залага на интерактивни форми на преподаване.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциация на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.”

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

АНАЛИТИЧЕН КОНТЕКСТ НА ОБУЧЕНИЯТА

Глобалната икономическа криза за кратко време отклони вниманието от този проблем, но нейното преодоляване и предстоящото оживление на българската икономика ще го поставят отново в цялата му острота.

Различните видове международна миграция са относително условни и взаимосвързани. Онова, което определя облика на съвременната миграция, са нейният постоянен характер, неизбежност, необратимост, нарастване на броя на имигрантите и изключително трудно кантролиране на процесите на международното движение на хората. Официалните данни показват, че в наше време над 175 милиона души живеят постоянно извън своята родина. Като правило това движение се насочва от изостаналите региони на света към развитите и високоразвитите страни.

Основна роля в съвременните миграционни процеси има трудовата миграция, която повсеместно се разраства. Хората непрекъснато търсят възможност за по-добра икономическа реализация там, където условията на живот и труд са по-добри и заплащането по-високо.

Причините за мощния миграционен поток са разнообразни:

- На първо място съвременната миграция е следствие от растящата глобализация, ускорената интернационализация на производството, разпределението и пазарите на труда;
- Важна причина за съвременния миграционен поток е обстоятелството, че приемащите държави имат потребност от допълнителна работна ръка и либерализират, доколкото имат нужда, своето законодателство, позволявайки притока на нови хора. В същото време демографският взрив, безработицата и отчаянието от бедността в развиващите се страни предизвиква огромен излишък от работна ръка и желание да се напусне собствената страна;
- Международната миграция има дълбоки последици както за приемащите държави, така и за онези, които са източници на

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Асоциацията на индустриалния капитал в България и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган."

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

миграционния поток. Миграцията на населението играе важна роля в демографското развитие на отделните държави и региони по света. Населението на почти всички държави, приемащи имигранти, нараства единствено за сметка на миграционния прираст;

- Международната миграция на населението има изключително сериозни икономически изгоди както за приемащите, така и за изпращащите мигранти държави. Често пъти притокът на чуждестранни работници в най-динамичните сектори на икономиката на индустриалните държави води не само до нарастване на тяхната квалификация, но и до социалната адаптация и интеграцията на тези хора в обществата на приемащите страни. По този начин като цяло човечеството печели от миграцията на работна сила, нараства съвкупният обем на световното производство за сметка на преразпределението между държавите и по-ефективното използване на човешките ресурси.

Бъдещото икономическо развитие ще стимулира индустриалните държави за приемането на нова имигрантска работна сила, която ще е един от главните фактори на икономическия растеж. По някои предварителни прогнози към средата на новия век само Европа ще се наложи да приема под формата на имигранти повече от половината от годишния световен демографски прираст.

Актуалните европейски документи натоварват фигурата на работодателя с определени социални отговорности. В края на май 2009 година Съветът на ЕС прие дългообсъжданата директива „Синя карта“, с която се уредят условията за влизане и пребиваване на граждани от трети държави за целите на висококвалифицирана трудова заетост. Страните - членки разполагат с две години, за да въведат директивата. Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 г. се отнася конкретно само за граждани от трети държави с „висока професионална квалификация“, а именно: с придобито висше образование или чрез дерогация, когато такава се предвижда от националното право, от поне пет години професионален опит на равнище, сравнимо с придобито висше образование, и която има отношение към професията или сектора, уточнени в трудовия договор или обвързващото предложение за работа. С оглед икономическата логика

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

възможност да привлекат подобни специалисти имат само високоразвитите европейски държави. В този контекст е уместно да се очертае мястото на България по отношение измерването на ред съществени икономически индикатори, което само по себе си очертава по-пълна икономическа картина:

МЯСТОТО НА БЪЛГАРИЯ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ КЛАСАЦИИ

<i>ИНДИКАТОР</i>	<i>МЯСТО</i> (от общ брой страни)	<i>ГОДИНА</i>	<i>ИЗГОТВИЛ</i>
Индекс на човешкото развитие	61 ↓ (158)	2008/2009	United Nations Development Programme
Индекс на икономическата свобода	56 ↑ (179)	2009	The Heritage Foundation and the Wall Street Journal
Индекс на права на собственост	57 ↑ (115)	2009	International Property Rights Index
Индекс на възприятието на корупцията	72 ↓ (180)	2008	Transparency International
Индекс на глобалната конкурентност	76 - (133)	2009/2010	World Economic Forum
Индекс за качество на живота	42 ↓ (194)	2009	International Living
Индекс на глобализацията	39 ↑(156)	2009	KOF Index of Globalization

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

За нуждите на осъществяването на проекта и привнасяне на прагматизъм в обучението икономическите имиграционни потоци могат условно да бъдат разграничени в три посоки:

- Неквалифицирани работници – граждани на трети страни/Неквалифицирана работна сила;
- Работници с определена професионална квалификация – граждани на трети страни/Работна сила с определена професионална квалификация;
- Граждани на трети страни с висока професионална квалификация.

Икономическата картина за България, очертана чрез представените по-горе индикатори, сочи, че основните имиграционни потоци в близко бъдеще ще са основно от работници с определена професионална квалификация, необходима за определени процеси на българския бизнес, и - вероятно - от неквалифицирани работници. Като член на Европейския съюз обаче страната ни е задължена в рамките на две години да транспонира Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 г., и така ще се подготви за по-благоприятна икономическа перспектива с оглед насърчаването и развитието на висококвалифицираната трудова заетост, повишаване на нейната конкурентоспособност и икономически растеж. Не следва да се игнорира също и друга тенденция, за която водещи не са икономическите фактори. След присъединяването на България към Европейския съюз тя играе все повече ролята на транзитна страна и в крайна сметка се превръща в страна на нетна имиграция. Членството ни в ЕС продължава да играе важна роля за хора от български произход от Югоизточна и Източна Европа, по-специално Македония, Украйна и Молдова, които кандидатстват за българско гражданство. Също така новият статус прави страната по-атрактивна и за жителите на някои страни в Близкия Изток и Северна Африка. Броят на чужденците с продължително и постоянно пребиваване се покачва с малки темпове, но устойчиво през последните години. Броят на получили българско гражданство се повишава, като за последните четири години се е удвоил. Сред получилите статут на

Интегрирана схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за реализиране на дейности, целящи внедряване в практиката на „Общите основни принципи на политиката за интеграция на имигранти в ЕС“

постоянно пребиваване в страната най-много са гражданите на Турция – 903, Русия – 455, Украйна – 228, Македония – 213 и Китай – 165. В сравнение с 2005 г. получилите постоянно пребиваване граждани на Китай са два пъти по-малко.

През 2001-2007 г. се развива устойчива тенденция към увеличаване броя на лицата, желаещи да придобият българско гражданство, които вече са повече от 100 000. След официалното приемане на България в ЕС за периода от 1 януари до 31 декември 2007 г., 12 411 лица са кандидатствали за придобиване на българско гражданство, като 12 110 са от български произход или с родител български гражданин. На основание български произход са кандидатствали 7 983 граждани на Македония, 1 155 – на Молдова, 1 049 – на Сърбия, 510 – на Израел, 481 – на Украйна, 476 – на Русия, 252 – на Албания и др.

Факт е обаче също, че Директива 2009/50/ЕО на Съвета от 25 май 2009 г. надхвърля своето конкретно „приложно поле“ и ни обвързва с общите цивилизационни ценности на Обединена Европа. Например: директивата предвижда разработването на етична политика и принципи за набиране на персонал от трети страни за секторите здравеопазване и образование, които следва да се прилагат както от работодателите от публичния сектор, така и от работодателите от частния сектор – налице е политическа воля да се сведе до минимум отрицателното и да се увеличи положителното въздействие от висококвалифицираната имиграция върху развиващите се страни, за да може „изтичането на мозъци“ да се превърне в „придобиване на мозъци“. В този смисъл и приетата по същото време директива, която предвижда санкции за работодатели, които използват труда на незаконни имигранти, действа дисциплиниращо за общото национално поведение при използването на труда на граждани от трети страни.

